

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

Кафедра загальної хірургії

«УЗГОДЖЕНО»

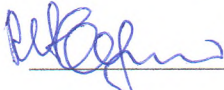
Гарант освітньо-професійної
програми «Педіатрія»

 Тетяна КРЮЧКО

« 31 » 08 2022 року

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова вченої ради медичного
факультету №1

 Микола РЯБУШКО

Протокол від 31.08. 2022 № 1

СИЛАБУС

Загальна хірургія

(назва навчальної дисципліни)

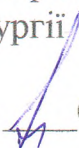
Обов'язкова навчальна дисципліна

(дисципліна навчання обов'язкова/ вибіркова)

рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень вищої освіти
галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
спеціальність	228 «Педіатрія»
кваліфікація освітня	магістр педіатрії
кваліфікація професійна	лікар
освітньо-професійна програма	«Педіатрія»
форма навчання	денна
курс(и) та семестр(и) вивчення навчальної дисципліни	курс навчання - III, семестри - V-VI

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри
загальної хірургії

Зав. кафедри Олексій ЛІГОНЕНКО

Протокол від 26.08.2022 № 1

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Лігоненко Олексій Вікторович д.мед.н., професор Чорна Ірина Олексіївна к.мед.н., доцент Стороженко Олексій Володимирович к.мед.н., доцент
Профайл викладача (викладачів)	https://gsurgery.pdmu.edu.ua
Контактний телефон	(0532)2-68-74
E-mail:	gsurgery@pdmu.edu.ua oligonenko@gmail.com irinach1702@gmail.com
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://gsurgery.pdmu.edu.ua

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин - 4,0/120, із них:

Лекції (год.) - 10

Практичні заняття (год.) - 60

Самостійна робота (год.) - 50

Вид контролю - підсумковий модульний контроль

Політика навчальної дисципліни

Організація освітнього процесу за міждисциплінарною освітньою компонентою «Загальна хірургія» реалізується на кафедрі загальної хірургії Полтавського державного медичного університету відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті» та інших діючих нормативних документів <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/departament-npr/normativni-dokumenti>.

Проведення освітнього процесу за дисципліною «Загальна хірургія» в особливих умовах (військовий стан, карантин під час пандемії та ін.) відбувається за допомогою технологій дистанційного навчання, зокрема лекції та семінарські заняття проводяться з використанням платформ ZOOM, GOOGL Meet, google classroom.

Опанування навчальною дисципліною «Загальна хірургія» є важливим для майбутньої професійної лікарської діяльності, оскільки дозволяє засвоїти студентами базові теоретичні знання з питань організації хірургічної допомоги, десмургії, організації санітарно-епідемічного режиму в хірургічній клініці, кровотечі та її зупинки, трансфузіології, анестезіології та реанімації, різноманітних травматологічних уражень, хірургічної інфекції, трансплантології, онкології, обстеження хірургічного хворого, догляду за хворими, демонструвати

володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації в хірургії тощо. Курація хворих з подальшим написанням історії хвороби дозволить визначати етіологічні та патогенетичні фактори соматичних хірургічних захворювань згідно програми III курсу, класифікувати та аналізувати типову клінічну картину, складати план обстеження та аналізувати дані додаткових обстежень при типовому перебігу захворювань, демонструвати володіння принципами лікування, профілактики захворювань, ставити діагноз і надавати екстрену допомогу при основних невідкладних станах, проводити диференціальну діагностику та ставити попередній діагноз при типовому перебігу хвороб, здійснювати оцінку прогнозу захворювання,.

Політика навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності, Статуту, положень ПДМУ. Здобувачі вищої освіти зобов'язані відвідувати всі аудиторні заняття (лекції та практичні заняття). Студенти повинні приходити на заняття вчасно. Неприпустимими є запізнення. При запізненні студента більше 15 хв він отримує нб. Обов'язковою є наявність медичного одягу (медичний халат, шапочка, змінне взуття (не в бахілах), бажано мати хірургічний костюм а також санітарну книжку при можливості набуття навичок в операційній). Правила поведінки на заняттях передбачають: активну участь студента, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи, відключення телефонів на час заняття. Під час занять студенти повинні приходити готові до заняття, можуть мати конспект, забороняється користуватися телефоном, комп'ютером, планшетом, книжками тощо.

У відділенні повинні дотримуватись соціальних норм поведінки, етики та деонтології: не бігати, голосно не говорити, бути чемними тощо.

Здобувачі вищої освіти, які бажають більш поглиблено вивчати хірургію запрошуються до студентського гуртка, де вони будуть ширше вивчати питання загальної хірургії, набувати практичні навички. Для покращання засвоєння матеріалу кафедрою проводяться олімпіади, переможцям яких додатково добавляється 10 балів до ПМК.

Опис навчальної дисципліни

«Загальна хірургія» є клінічною дисципліною, під час вивчення якої відбувається засвоєння студентами базових теоретичних знань з питань організації хірургічної допомоги, десмургії, організації санітарно-епідемічного режиму в хірургічній клініці, кровотечі та її зупинки, трансфузіології, анестезіології та реанімації, різноманітних травматологічних уражень, хірургічної інфекції, трансплантології, онкології, обстеження хірургічного хворого, догляду за хворими тощо. Засвоєння теоретичного матеріалу супроводжується набуттям відповідних інтегральних, загальних і фахових компетентностей.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Загальна хірургія» є: заходи з організації санітарно-епідемічного режиму в хірургічній клініці; перев'язочний матеріал і способи його застосування; кровотеча і способи її тимчасової та кінцевої зупинки; трансфузія компонентів донорської крові, ускладнення гемотрансфузії та їх профілактика; основи анестезіології та реаніматології; клініка, діагностика, перша медична допомога, принципи лікування при травматичних ушкодженнях; загальні питання хірургічної інфекції; клініка,

діагностика, лікування, профілактика окремих видів хірургічної інфекції; основи трансплантології, основи клінічної онкології; методологія обстеження хірургічного хворого.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни: Дисципліна «Загальна хірургія» базується на знаннях, що отримуються студентами під час вивчення таких фундаментальних дисциплін як медична біологія, анатомія людини з особливостями дитячого віку; гістологія, цитологія та ембріологія з особливостями дитячого віку, медична хімія, фізіологія з особливостями дитячого віку, медична і біологічна фізика, латинська мова та медична термінологія, українська мова (за професійним спрямуванням), філософія, мікробіологія, вірусологія та імунологія; біологічна та біоорганічна хімія; гігієна та екологія з гігієною дитячого та підліткового віку, патоморфологія з особливостями дитячого віку, фармакологія, патофізіологія з особливостями дитячого віку, пропедевтика внутрішньої медицини, фармакологія, і закладає основи для вивчення клінічної хірургії; хірургії, в тому числі і дитячої хірургії; травматології та ортопедії з особливостями дитячого віку, урології з особливостями дитячого віку, офтальмології з особливостями дитячого віку, акушерства і гінекології з гінекологією дитячого віку, анестезіології і інтенсивної терапії з особливостями дитячого віку, екстреної та невідкладної медичної допомоги та інших навчальних дисциплін, що передбачають застосування хірургічних методів лікування.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни є

- оволодіння систематизованими знаннями з організації хірургічної допомоги і профілактики розповсюдження внутрішньо-лікарняної інфекції;
- формування практичних умінь з використання перев'язочного матеріалу;
- оволодіння навичками догляду за хірургічними хворими;
- знайомство з принципами місцевого і загального знеболення, оволодіння алгоритмами діагностики термінальних станів, клінічної смерті і проведення заходів для елементарної підтримки життя;
- знайомство з основами трансфузіології та оволодіння методиками трансфузії компонентів донорської крові і забезпечення профілактики виникнення гемотрансфузійних ускладнень;
- опанування вмінням діагностувати різноманітні травматичні ушкодження та надавати при них першу медичну допомогу, засвоєння принципів лікування травматичних ушкоджень в умовах стаціонару;
- опанування загальними знаннями про хірургічну інфекцію, вмінням діагностувати хірургічні інфекційні хвороби; засвоєння принципів і особливостей лікування різних хірургічних інфекційних процесів та способів для їх профілактики;
- знайомство з основами трансплантології;
- оволодіння знаннями з основ клінічної онкології;
- формування практичних умінь щодо обстеження хірургічного хворого і оформлення його результатів в медичній карті стаціонарного хворого.

1.2.Основними завданнями вивчення дисципліни є

- засвоєння основних заходів, необхідних для організації роботи у хірургічному відділенні і забезпечення профілактики виникнення і розповсюдження внутрішньо-лікарняної інфекції;
- набуття практичних навичок з накладання пов'язок з використанням різноманітних перев'язочних матеріалів;
- набуття практичних навичок для надання першої медичної допомоги при таких станах як кровотеча, закриті пошкодження м'яких тканин, перелом кістки, вивих, синдром тривалого стиснення, рана, опік, відмороження;
- набуття практичних навичок для підготовки і проведення трансфузії компонентів крові донора;
- засвоєння знань з основ місцевої і загальної анестезії, набуття вміння вибирати метод знеболення в залежності від стану хворого і наявної хірургічної патології;
- набуття практичних навичок для діагностики і диференціальної діагностики при різноманітних хірургічних інфекційних процесах, отримання вмінь щодо вибору лікувальної програми і засобів профілактики при хірургічній інфекції;
- засвоєння знань про особливості застосування різних трансплантатів, про деонтологічні та юридичні аспекти при трансплантації;
- набуття навичок і вмінь для обстеження хірургічного хворого та оформлення результатів у відповідній медичній документації;
- формування морально-етичних та деонтологічних якостей при професійному спілкуванні з хворим.

1.3.Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна

Дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.;

Загальні компетентності (ЗК):

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
3. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
5. Здатність приймати обґрунтовані рішення; працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії.
6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватись іноземною мовою. Здатність використовувати міжнародні греко-латинські терміни, скорочення і кліше у фаховому усному й писемному мовленні.
7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
8. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

9. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
10. Прагнення до збереження довкілля.

Спеціальні (фахові) компетентності:

1. Навички опитування пацієнта.
2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.
3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.
4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні захворювань
5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні захворювань.
6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування захворювань.
7. Здатність до діагностування невідкладних станів.
8. Здатність до визначення тактики надання екстреної медичної допомоги.
9. Навички надання екстреної медичної допомоги
10. Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів
11. Навички виконання медичних маніпуляцій.
12. Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.
13. Здатність до планування і проведення профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб.
14. Здатність до визначення тактики ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду.
15. Здатність до проведення експертизи працездатності.
16. Здатність до ведення медичної документації.
17. Здатність до проведення епідеміологічних та медико- статистичних досліджень здоров'я населення; обробки державної, соціальної, економічної та медичної інформації;
18. Здатність до оцінювання впливу довкілля, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.
19. Здатність до проведення аналізу діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я, проведення заходів щодо забезпечення якості медичної допомоги і підвищення ефективності використання медичних ресурсів.
20. Здатність до проведення заходів щодо організації та інтеграції надання медичної допомоги населенню і проведення маркетингу медичних послуг.

Програмні результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна

1. Знати будову та функції окремих органів й систем і організму людини в цілому в нормі, при розвитку патологічних процесів, захворювань; вміти використовувати набуті знання в подальшому навчанні та у практичній діяльності лікаря.

2. Збирати дані про скарги пацієнта, анамнез життя (професійний анамнез зокрема) в умовах закладу охорони здоров'я та/або вдома у хворого, за стандартною схемою опитування.

3. Призначати й аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні). Оцінювати інформацію з метою проведення диференційної діагностики захворювань (сепсис хірургічний, травми серця та кровоносних судин, флебіт,

тромбофлебіт дихальна недостатність, пневмоторакс, стороннє тіло в дихальних шляхах, травми грудної клітки (поверхнева, відкрита) варикозне розширення вен нижніх кінцівок, запальні захворювання прямої кишки та перианальної області, перитоніт, абсцес, флегмона, бактеріальні захворювання шкіри та підшкірної клітковини, піодермії, гнійно-запальні захворювання пальців та кисті, гострий лімфангіт, карбункул, фурункул, опіки та обмороження, специфічна хірургічна інфекція (анаеробна клостридіальна та неклостридіальна), бешиха, правець, сибірка, туберкульоз різної локалізації, мастит, травми живота (поверхнева, відкрита), типові переломи кісток плеча, передпліччя, кисті, стегна, гомілки, стопи, травма тазу, травма хребта, ушкодження великих суглобів (кульшового, колінного, гомілко-ступневого, ліктьового), внутрішньочерепна травма), використовуючи знання про людину, її органи й системи, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень (аналіз плевральної рідини, аналіз сечі за Нечипоренком, протеїни крові та їх фракції, С-реактивний протеїн, глюкоза крові, креатинін, сечовина крові та сечі, електроліти крові, амінотрансферази крові, загальний білірубін крові та його фракції, коагулограма, загальний аналіз крові, загальний аналіз сечі, експрес-тести на вірусні захворювання, мікробіологічне дослідження біологічних рідин і виділень, методи інструментальної візуалізації органів черевної порожнини, методи інструментальної візуалізації органів грудної порожнини, методи інструментальної візуалізації черепа, хребта, спинного мозку, кісток та суглобів, методи інструментальної візуалізації грудної залози).

4. Встановлювати попередній і клінічний діагноз захворювання (сепсис хірургічний, травми серця та кровоносних судин, флебіт, тромбофлебіт дихальна недостатність, пневмоторакс, стороннє тіло в дихальних шляхах, травми грудної клітки (поверхнева, відкрита) варикозне розширення вен нижніх кінцівок, запальні захворювання прямої кишки та перианальної області, перитоніт, абсцес, флегмона, бактеріальні захворювання шкіри та підшкірної клітковини, піодермії, гнійно-запальні захворювання пальців та кисті, гострий лімфангіт, карбункул, фурункул, опіки та обмороження, специфічна хірургічна інфекція (анаеробна клостридіальна та неклостридіальна), бешиха, правець, сибірка, туберкульоз різної локалізації, мастит, травми живота (поверхнева, відкрита), типові переломи кісток плеча, передпліччя, кисті, стегна, гомілки, стопи, травма тазу, травма хребта, ушкодження великих суглобів (кульшового, колінного, гомілко-ступневого, ліктьового), внутрішньочерепна травма) на підставі провідних клінічних симптомів або синдромів (біль у грудній клітці, біль у животі, біль у кінцівках та спині, біль у промежині, блювання, випіт у плевральну порожнину, гарячка гіперемія, головний біль, диспепсія, дисфагія, діарея, запаморочення, кашель, кровохаркання, лімфаденопатія, мелена, набряковий синдром, синдром дегідратації, ціаноз, шлунково-кишкова кровотеча, флюктуація) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу, використовуючи найбільш вірогідний або синдромний діагноз, дані лабораторного і інструментального обстеження хворого, висновки диференціальної діагностики, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

5. Визначати необхідний режим праці та відпочинку при лікуванні

захворювання (сепсис хірургічний, травми серця та кровоносних судин, флебіт, тромбофлебіт дихальна недостатність, пневмоторакс, стороннє тіло в дихальних шляхах, травми грудної клітки (поверхнева, відкрита) варикозне розширення вен нижніх кінцівок, запальні захворювання прямої кишки та перианальної області, перитоніт, абсцес, флегмона , бактеріальні захворювання шкіри та підшкірної клітковини, піодермії, гнійно-запальні захворювання пальців та кисті , гострий лімфангіт, карбункул, фурункул, опіки та обмороження, специфічна хірургічна інфекція (анаеробна клостридіальна та неклостридіальна) , бешиха , правець, сибірка , туберкульоз різної локалізації , мастит, травми живота (поверхнева, відкрита), типові переломи кісток плеча, передпліччя, кисті, стегна, гомілки, стопи, травма тазу, травма хребта, ушкодження великих суглобів (кульшового, колінного, гомілко- ступневого, ліктьового) , внутрішньочерепна травма) в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, у т.ч. в польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

8.Проводити діагностику невідкладних станів та встановлювати діагноз (асфіксія, гіпертензивний криз ,гостра дихальна недостатність, гостра затримка сечі, гостра серцева недостатність, електротравма, гостра кровотеча, синдром гострої крововтрати, у т.ч. в польових умовах і при надзвичайних станах, зупинка серця,колапс ,порушення свідомості та коматозні стани , гострі анафілактичні , холодова травма, у т.ч. в польових умовах, теплова травма, у т.ч. в польових умовах, шоки, укуси змій, комах, тварин,проникаючі поранення, у т.ч.під час бойових дій, опіки, у т.ч. у польових умовах, сторонні тіла дихальних шляхів, шлунково-кишкового тракту, ЛОР-органів та ока) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, в закладі охорони здоров'я), у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації, у польових умовах, в умовах нестачі інформації й обмеженого часу, використовуючи стандартні методики фізикального обстеження та можливого анамнезу, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

12.Виконувати медичні маніпуляції (виконувати непрямий масаж серця, виконувати штучне дихання, здійснювати тимчасову зупинку зовнішньої кровотечі , здійснювати первинну хірургічну обробку рани, перев'язку, зняття шкірних швів, у т.ч. в польових умовах, накладати пов'язки, в т.ч. у польових умовах, встановлювати назогастральний та орогастральний зонд, проводити транспортну іммобілізацію , проводити введення лікарських речовин (внутрішньовенне струминне та крапельне, внутрішньокісткове), у т.ч. в польових умовах, забезпечувати периферичний венозний доступ, вимірювати артеріальний тиск , відновлювати прохідність дихальних шляхів , проводити катетеризацію сечового міхура м'яким зондом, здійснювати пальцеве дослідження прямої кишки , здійснювати клінічне обстеження молочних залоз, виконувати плевральну пункцію, визначати групи крові, резус- належність, переливати компоненти крові та кровозамінники, взяття мазків для бактеріоскопічного, бактеріологічного та цитологічного досліджень) в умовах закладу охорони здоров'я, вдома або на

виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта, використовуючи знання про людину, її органи й системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та використовуючи стандартні методики.

18. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів, використовуючи стандартну технологію. Готувати звіти про особисту виробничу діяльність, використовуючи офіційні облікові документи за типовою формою.

26. Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

Результати навчання для дисципліни:

по завершенню вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

знати:

- сучасні концепції вітчизняної і зарубіжної теоретичної і практичної хірургії;
- основні принципи організації хірургічної допомоги населенню України;
- основи організації раціонального режиму і лікування хірургічного хворого;
- загальні елементи догляду за хірургічними хворими;
- теоретичні аспекти про перев'язочний матеріал і способи його застосування;
- теоретичні основи сучасної антисептики;
- теоретичні аспекти профілактики виникнення і розповсюдження внутрішньо-лікарняної інфекції;
- класифікацію, клінічні прояви, наслідки кровотечі, методи тимчасової і кінцевої зупинки кровотечі;
- теоретичні і практичні аспекти трансфузії препаратів донорської крові та кровозамінників;
- ускладнення при гемотрансфузії, заходи для їх профілактики і лікування;
- основи анестезіології;
- основи реаніматології, клінічні прояви термінальних станів, їх діагностику, стадії і заходи при проведенні серцево-легеневої реанімації;
- загальні питання травматології, онкології та трансплантології;
- засоби і способи транспортної іммобілізації;
- теоретичні аспекти про рани і рановий процес, лікування ран;
- загальні питання хірургічної та ВІЛ-інфекції;
- клініку, діагностику та лікування окремих гнійно-запальних захворювань м'яких тканин, сухожилків, кісток та суглобів;
- методику обстеження хворого, особливості обстеження хворого з хірургічною патологією;
- структуру медичної карти стаціонарного хворого.

вміти:

- накладати бинтову пов'язку на різні ділянки тіла;
- накладати лонгету з гіпсу;
- вибирати засіб для транспортної іммобілізації, накладати шину Крамера, Дітеріха;

- провести дезінфекцію різних інструментів та предметів догляду за хворими;
- організувати відповідні санітарно-епідемічні умови для різних приміщень хірургічного відділення;
- виконати підшкірну, внутрішньом'язову ін'єкції, провести венепункцію, становити внутрішньовенний катетер, налаштувати систему для трансфузії кровозамінників і компонентів донорської крові;
- виконати катетеризацію сечового міхура м'яким катетером, поставити очисну та сифонну клізму, промити шлунок зондом;
- підготувати операційне поле;
- застосувати заходи для профілактики виникнення пролежнів;
- провести диференційну діагностику при кровотечі, виявляти ознаки розвитку геморагічного шоку;
- застосувати способи тимчасової зупинки кровотечі, вибрати спосіб для кінцевої зупинки кровотечі;
- визначити групу крові за системою ABO та Rh, провести тести на індивідуальну сумісність крові реципієнта та донора, вибрати тести на сумісність при трансфузії компонентів донорської крові, організувати і провести трансфузію еритроцитарної маси, свіжозамороженої плазми;
- вибрати адекватний спосіб анестезії для проведення того чи іншого втручання;
- провести діагностику термінальних станів, виконувати заходи елементарної підтримки життя;
- діагностувати різноманітні травматичні пошкодження;
- надавати першу медичну допомогу при різноманітних травматичних пошкодженнях;
- вибрати хірургічну тактику при лікуванні різних стадій ранового процесу;
- вибрати засоби для місцевого застосування при лікуванні ран в залежності від стадії ранового процесу;
- діагностувати різноманітні інфекційні хірургічні процеси, проводити між ними диференційну діагностику;
- діагностувати гнійно-некротичну стадію розвитку інфекційного хірургічного захворювання;
- вибрати відповідну хірургічну тактику для різних стадій розвитку хірургічної інфекції;
- скласти лікувальну програму при різних інфекційних хірургічних захворюваннях;
- проводити збір анамнезу та об'єктивне обстеження хірургічного хворого;
- оформити карту стаціонарного хворого для пацієнта з хірургічною патологією.

Тематичний план лекцій

№ п/п	Назва теми	Кількі сть годин
Модуль 1. ВВЕДЕННЯ В ХІРУРГІЮ. НЕВІДКЛАДНІ ХІРУРГІЧНІ СТАНИ. ОСНОВИ		

АНЕСТЕЗІОЛОГІЇ ТА РЕАНІМАТОЛОГІЇ		
1	ВВЕДЕННЯ В ХІРУРГІЮ. АСЕПТИКА. 1. Хірургія як наука. 2. Короткий нарис з історії хірургії. 3. Вітчизняні і закордонні хірургічні школи. 4. Питання професійної етики і деонтології. 5. Правові та юридичні аспекти діяльності хірурга. 6. Антисептика. 7. Історична довідка. 8. Шляхи розповсюдження екзогенної і ендогенної інфекції. 9. Види антисептики. 10. Характеристика антисептичних засобів та способів їх застосування. 11. Асептика. Визначення . Поняття. Види асептики 12. Внутрішньолікарняна інфекція, 13. санітарно-епідемічний режим у хірургічному відділенні. 14. Структура хірургічного відділення. Асептичний режим. 15. Методи стерилізації хірургічного інструментарію. Близни тощо. 16. Профілактика розповсюдження ВІЛ-інфекції.	2
2	Кровотеча. 1. Кровотеча, поняття. 2. Класифікація кровотеч. 3. Причини виникнення кровотеч. 4. Крововтрата. 5. Зміни в організмі при гострій крововтраті. 6. Клінічні ознаки та діагностика різних кровотеч. 7. Визначення кількості втраченої крові. 8. Тимчасові та кінцеві методи зупинки кровотеч.	1
	Основи клінічної трансфузіології. Ускладнення гемотрансфузії 1. Гемотрансфузія як операція пересадки живої тканини. 2. Антигенна система крові. 3. Групи крові. 4. Визначення груп крові за системою АВО та резус фактором 5. Клінічне значення групової диференціації. 6. Показання та протипоказання до гемотрансфузії. 7. Порядок дій лікаря перед гемотрансфузією 8. Проби перед переливанням крові 9. Методики гемотрансфузії. 10. Ускладнення гемотрансфузії: класифікація по Філатову 11. діагностика ускладнень гемотрансфузії, 12. лікування ускладнень гемотрансфузії, 13. профілактика ускладнень гемотрансфузії. 14. Профілактика передачі інфекцій (вірусні гепатити, сифіліс, малярія, ВІЛ-інфекція). 15. Альтернативи переливанню крові та її компонентів. 16. Кровозамінники, класифікація. Механізм дії. Показання до застосування	1
3	Чисті та гнійні рани. 1. Рани: класифікація, клінічні ознаки, діагностика. 2. Рановий процес. 3. Типи загоєння рани. 4. Фази раньового процесу 5. Профілактика ранової інфекції. 6. Лікування ран в залежності від фаз ранового процесу.	2
Модуль 2. ХІРУРГІЧНІ ІНФЕКЦІЇ. ЗМЕРТВІННЯ. ОСНОВИ КЛІНІЧНОЇ ОНКОЛОГІЇ. КУРАЦІЯ ХІРУРГІЧНИХ ХВОРИХ		

4	Загальні питання хірургічної інфекції. 1. Збудники неспецифічної хірургічної інфекції та механізми їх агресії. 2. Транслокація мікрофлори. 3. Місцева та загальна реакція організму. 4. Методи діагностики і загальні принципи лікування. 5. ВІЛ інфекція в хірургії.	1
	Гострі гнійні захворювання. 1. Класифікація гострих гнійних захворювань 2. Гострі гнійні захворювання шкіри, підшкірної основи, фасцій, м'язів, клітковинних просторів, лімфатичних судин і вузлів. 3. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування гострих гнійних захворювань м'яких тканин м'яких тканин, кісток, суглобів, черепа, живота, грудної клітки: клінічні ознаки, діагностика. 4. Гострі гнійні захворювання кісток, суглобів, серозних порожнин, кисті і пальців. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.	1
5	Хірургічний сепсис (Сепсис-3): 1. Визначення сепсису, 2. етіологія, патогенез сепсису, 3. Поняття сепсис-3 4. СІРС-синдром 5. Класифікація сепсису, 6. клінічні прояви сепсису, 7. діагностика (бактеріологічний тест) сепсису, 8. принципи лікування сепсису.	1
	Анаеробна інфекція. Некроз. 1. Анаеробна неклостридіальна і клостридіальна інфекція (газова гангрена). Гостра хірургічна специфічна інфекція. 2. Правець. Етіологія, клініка, діагностика, лікування, профілактика. 3. Сибірська виразка Етіологія, клініка, діагностика, лікування, профілактика. 4. Дифтерія ран. Етіологія, клініка, діагностика, лікування, профілактика. 5. Некроз. Етіологія, клініка, діагностика, лікування, профілактика 6. Гангрена. Етіологія, клініка, діагностика, лікування, профілактика 7. Виразка. Етіологія, клініка, діагностика, лікування, профілактика 8. Нориця. Етіологія, клініка, діагностика, лікування, профілактика 9. Сторонні тіла. Етіологія, клініка, діагностика, лікування, профілактика	1
	Разом	10

Семінарських занять програмою не передбачено

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

МОДУЛЬ 1

Введення в хірургію. Невідкладні хірургічні стани. Основи анестезіології та реаніматології

№	Тема	Кількість
	Змістовий модуль 1. Змістовий модуль 1. Десмургія. Антисептика. Асептика.	

1	Тема 1. Десмургія. Визначення. Правила накладання та типи бинтових пов'язок. Типові пов'язки на верхню кінцівку, голову, шию, грудну клітку. Пов'язки на живіт, промежину, нижню кінцівку. Гіпсова техніка. 1. Визначення десмургії. 2. Класифікація пов'язок, перев'язочного матеріалу. 3. Вимоги до перев'язочного матеріалу. 4. Загальні правила для накладання бинтових пов'язок. 5. Типові пов'язки на верхню кінцівку, голову, шию, грудну клітку. 6. Типові бинтові пов'язки на живіт, промежину, кінцівки. 7. Види пов'язок, що твердіють. 8. Типові гіпсові пов'язки. 9. Проби на якість гіпсового порошку. 10. Правила гіпсової техніки.	2
2	Тема 2. Антисептика. Види антисептики. Характеристика основних груп антисептичних засобів та основні способи їх застосування. 1. Історія появи і розвитку антисептичного методу. 2. Методи сучасної антисептики, їх характеристика. 3. Механізм дії фізичних, хімічних, біологічних антисептиків. 4. Класифікація хімічних антисептиків. 5. Способи застосування антисептичних засобів.	2
3	Тема 3. Внутрішньо-лікарняна інфекція. Санітарно-епідеміологічний режим. Асептика. 1. Поняття про внутрішньо-лікарняну інфекцію. 2. Санітарно-епідеміологічний режим і його складові. 3. Забезпечення санітарно-епідеміологічного режиму в хірургічному відділенні 4. Асептика. 5. Шляхи розповсюдження екзогенної та ендогенної інфекції. 6. Підготовка до стерилізації, стерилізація, зберігання стерильності операційної білизни, перев'язувального матеріалу, хірургічного інструментарію, шовного матеріалу. 7. Обробка рук хірурга та шкіри в ділянці операційного поля. 8. Профілактика розповсюдження ВІЛ-інфекції в хірургічному відділенні.	2
4	Тема 4. Хірургічна операція. Класифікація хірургічних операцій. Етапи хірургічного втручання. Передопераційна підготовка хворого та ведення післяопераційного періоду. Особливості хірургічного втручання в контексті невиліковного захворювання, покази. Поняття паліативної хірургії. 1. Поняття про хірургічну операцію. 2. Класифікація хірургічних операцій за особливостями виконання, за призначенням, за метою, за етапністю тощо. 3. Основні етапи виконання хірургічної операції. 4. Визначення передопераційного періоду, його тривалість і задачі. 5. Особливості підготовки хворих до екстрених, термінових і планових операцій. Передопераційний період: догляд за шкірою хворого, санація ротової порожнини, гоління волосся, очищення кишечника за допомогою клізм, гігієна білизни та одягу хворих. 6. Основні аспекти догляду за хворими у післяопераційному періоді, профілактика можливих ускладнень. 7. Харчування хворих. 8. Особливості хірургічного втручання в контексті невиліковного захворювання, покази. 9. Поняття паліативної хірургії	2
Змістовий модуль 2. Кровотеча, крововтрата. Основи трансфузіології.		

5	Тема 5. Кровотеча і крововтрата. Методи тимчасової та кінцевої зупинки кровотечі. 1. Визначення та класифікація кровотеч. 2. Визначення крововтрати, способи визначення величини крововтрати, класифікація крововтрати в залежності від її величини. 3. Адаптаційні патофізіологічні зміни при крововтраті. 4. Механізм самостійної зупинки кровотечі. 5. Способи тимчасової зупинки кровотечі (пальцеве притискання, давлюча пов'язка, закрутка, джгут тощо). 6. Способи кінцевої зупинки кровотечі: механічні, фізичні, біологічні. 7. Поняття по судинний шов. 8. Способи відновлення цілісності ушкодженого магістрального русла.	2
6	Тема 6. Гемотрансфузія. Визначення груп крові за системами ABO та Rh-фактор. Проби на індивідуальну сумісність за системами ABO та Rh-фактор, біологічна проба. 1. Історія розвитку переливання крові. 2. Аспекти вчення про групи крові. 3. Способи визначення групи крові за системами ABO та Rh-фактор. 4. Спосіб визначення індивідуальної сумісності за системою ABO, 5. варіанти визначення індивідуальної сумісності за системою Rh-фактор. 6. Проведення проби на біологічну сумісність.	2
7	Тема 7. Операція гемотрансфузії. Особливості трансфузії різних компонентів крові та кровозамінників. 1. Показання та протипоказання до переливання крові та її компонентів. 2. Шляхи та способи гемотрансфузії.. 3. Механізм дії перелитої крові та її компонентів. 4. Макроскопічне визначення якості препарату крові перед трансфузією. 5. Класифікація препаратів, що містять компоненти крові. 6. Організація і проведення операції гемотрансфузії. 7. Порядок дій лікаря при переливанні крові 8. Заповнення протоколу гемотрансфузії.	2
8	Тема 8. Ускладнення гемотрансфузії та їх профілактика. Профілактика передачі інфекційних захворювань при трансфузії компонентів крові. Кровозамінники: класифікація, механізм дії, покази і способи застосування. 1. Ускладнення при трансфузії компонентів крові, їх класифікація, патогенез, клініка, диференційна діагностика. 2. Гемотрансфузійний шок, клініка, діагностика, принципи лікування. 3. Профілактика ускладнень при гемотрансфузії. 4. Аспекти профілактики передачі інфекційної хвороби при трансфузії компонентів крові. 5. Кровозамінники, їх класифікація, покази до застосування, способи застосування.	
Змістовий модуль 3. Основи Анестезіології та реаніматології.		
9	Тема 9. Місцеве знеболювання. Види. Показання, протипоказання, ускладнення. 1. Визначення місцевої анестезії. 2. Різновиди місцевого знеболювання (поверхнева, пошарова інфільтративна, регіональна, субарахноїдальна, епідуральна, ретроградна внутрішньовенна, внутрішньокісткова). 3. Препарати і їх дози для місцевої анестезії. 4. Показання, протипоказання для застосування різних способів місцевої анестезії. 5. Можливі ускладнення при проведенні місцевої анестезії та їх профілактика.	2

10	Тема 10. Загальне знеболювання. Інгаляційний і неінгаляційний наркоз. Показання та протипоказання. Ускладнення та їх профілактика. 1. Визначення загальної анестезії. 2. Різновиди загальної анестезії. 3. Покази та протипокази для різних видів наркозу. 4. Поняття про премедикацію. 5. Препарати для інгаляційного та неінгаляційного наркозу. 6. Масковий наркоз, методика проведення. 7. Стадії ефірного наркозу. 8. Будова апарату для інгаляційного наркозу. 9. Типи дихальних контурів. 10. Алгоритм проведення ендотрахеального наркозу. 11. Різновиди неінгаляційного наркозу, застосування. 12. Особливості проведення неінгаляційного наркозу. 13. Можливі ускладнення при загальній анестезії та їх профілактика.	2
11	Тема 11. Реаніматологія: термінальні стани; клінічна смерть; базова серцево-легенева реанімація. 1. Визначення реаніматології. 2. Термінові стани та їх клінічні прояви. 3. Клінічна смерть: клініка, діагностика. 4. Етапи реанімаційних заходів при клінічній смерті за Сафаром та їх мета. 5. Показання і техніка проведення заходів елементарної підтримки життя (СAB). Контроль ефективності заходів елементарної підтримки життя. 6. Відпрацювання алгоритму дій при діагностиці клінічної смерті та проведенні заходів елементарної підтримки життя. 7. Етичні і юридичні аспекти реаніматології.	
Змістовий модуль 4. Травматичні ушкодження.		
12	Тема 12. Закриті пошкодження м'яких тканин: забій, струс, розрив. Клініка, діагностика закритих пошкоджень м'яких тканин, перша медична допомога, принципи лікування. 1. Поняття про травматизм. 2. Різновиди пошкодження м'яких тканин: забій, струс, розрив. 3. Патоморфологічні та патофізіологічні аспекти при закритих пошкодженнях м'яких тканин. 4. Клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика закритих пошкоджень м'яких тканин. 5. Клінічні прояви закритого пошкодження головного мозку, органів грудної клітки, органів черевної порожнини, органів сече-вивідної системи. 6. Перша допомога і особливості транспортування постраждалих при різних закритих пошкодженнях м'яких тканин. 7. Профілактика розвитку травматичного шоку. 8. Принципи лікування ушкоджень м'яких тканин в умовах стаціонару.	2

13	Тема 13. Переломи і вивихи: класифікація; клінічні прояви; діагностика; перша медична допомога; принципи лікування. 1. Визначення перелому кісток. 2. Класифікація переломів. 3. Механізм виникнення перелому і його вплив на зміщення кісткових уламків. 4. Патофізіологічні і патоморфологічні аспекти регенерації кісткової тканини при переломі. 5. Клінічні прояви при переломі кістки, способи інструментальної діагностики переломів. 6. Задачі і алгоритм надання першої медичної допомоги при переломі кістки. 7. Профілактика травматичного шоку на догоспітальному етапі надання допомоги постраждалому з переломом. 8. Засоби транспортної іммобілізації та особливості їх застосування при переломах кісток. 9. Принципи лікування переломів кісток в умовах стаціонару. 10. Визначення вивиху. 11. Класифікація вивихів. 12. Патофізіологічні і патоморфологічні аспекти вивиху. 13. Клінічні прояви і діагностика вивиху. 14. Елементи першої медичної допомоги при вивиху. 15. Загальні умови для проведення репозиції при вивиху та способи репозиції в залежності від локалізації вивиху. 16. Принципи лікування вивиху.	2
14	Тема 14. Політравма. Множинні ушкодження, поєднані та комбіновані травми. Травматичний шок. Синдром тривалого стиснення: патогенез, клініка, діагностика перша медична допомога, принципи лікування. 1. Визначення політравми, класифікація. 2. Сучасні методи діагностики і лікування в умовах військових дій і стихійного лиха. 3. Травматичний шок: патогенез, клінічні прояви, діагностика, принципи профілактики розвитку і лікування на догоспітальному і госпітальному етапах надання допомоги постраждалому. 4. Синдром тривалого стиснення: визначення, патофізіологічні і патологоанатомічні аспекти, клінічні прояви, класифікація, діагностика. 5. Алгоритм першої медичної допомоги при синдромі тривалого стиснення. 6. Принципи лікування в умовах лікарні.	2

15	Тема 15. Рани, визначення, класифікація. Структура рани та перебіг ранового процесу. Особливості сучасної вогнепальної рани та мінно-вибухових ушкоджень. Випадкова контамінована рана: умови для розвитку інфекційного процесу в рані та їх усунення (ПХО). Чисті післяопераційні рани, особливості лікування. 1. Визначення рани, структура рани, класифікація ран, характеристика різних типів ран. 2. Патофізіологічні та патоморфологічні аспекти при рані. 3. Елементи першої медичної допомоги при рані. 4. Умови, що сприяють розвитку інфекційного процесу в контамінованій рані. 5. Профілактика розвитку інфекційного процесу у випадковій контамінованій рані (первинна хірургічна обробка). 6. Чиста післяопераційна рана, її особливості. 7. Загоєння чистої рани первинним натягом (стадії ранового процесу при чистій рані). 8. Первинний хірургічний шов та його різновиди. 9. Лікування чистої рани в післяопераційному періоді. 10. Патоморфологічні особливості при вогнепальному пораненні. 11. Особливості структурних і функціональних змін тканини від виду зброї. 12. Первинна хірургічна обробка вогнепальних ран, її особливості.	2
16	Тема 16. Інфіковані рани. Стадії перебігу ранового процесу. Лікування інфікованої рани в залежності від стадії ранового процесу. Клінічний розбір хворого з інфікованою раною. 1. Визначення інфікованої рани. 2. Перебіг ранового процесу в інфікованій рані, характеристика різних стадій ранового процесу при інфікованій рані. 3. Принцип лікування інфікованої рани в залежності від стадії ранового процесу. 4. Хірургічна обробка гнійної рани: покази, протипоказання, техніка проведення. 5. Види дренивання гнійної рани. 6. Види вторинних хірургічних швів, покази та протипоказання для їх застосування. 7. Хірургічні операції, що можуть бути застосовані в стадії епітелізації та рубцювання. 8. Клінічний розбір хворого з інфікованою раною.	2

17	Тема 17. Опіки: класифікація, клініка. Перша допомога при різних видах опіку. Ураження світловим випромінюванням ядерного вибуху. Опіки, викликані запалювальними сумішами. Опікова хвороба. Лікування опіку в стаціонарі в залежності від періоду опікової хвороби. Види хірургічних операцій, що застосовуються при лікуванні опіку. 1. Визначення опіку. 2. Різновиди опіку. 3. Класифікація опіку за глибиною, площею, важкістю. 4. Клінічні прояви термічного опіку в залежності від ступеня ураження. 5. Алгоритм надання першої медичної допомоги при термічному опіку. 6. Симптоматика різного ступеня опіку хімічними сполуками, особливості першої медичної допомоги при цьому виді ураження. 7. Променевий опік: причини, клінічні прояви, перша допомога, профілактика. 8. Визначення глибини і площі ураження при опіку, значення цих даних при наданні медичної допомоги постраждалому. 9. Особливості ураження світловим випромінюванням ядерного вибуху, запалювальними сумішами, перша медична допомога при цих ураженнях. 10. Визначення опікової хвороби. 11. Періоди опікової хвороби. 12. Патофізіологічні та патоморфологічні аспекти періодів опікової хвороби. 13. Принципи місцевого лікування опіку. 14. Особливості лікування різних періодів опікової хвороби. 15. Розрахунок об'єму трансфузії при лікуванні опікового шоку. 16. Види хірургічних операцій при лікуванні опіку.	2
18	Тема 18. Відмороження. Класифікація. Механізм ураження. Клінічні ознаки. Перша медична допомога та лікування. Електротравма: механізм ураження електричним струмом; клінічні ознаки; діагностика; перша медична допомога та її особливості. 1. Визначення відмороження. 2. Фактори, що сприяють виникненню холодової травми. 3. Періоди перебігу відмороження. 4. Патофізіологічні та патоморфологічні аспекти виникнення та перебігу ураження при відмороженні. 5. Класифікація відмороження: ступені ураження та їх клінічні прояви. 6. Особливості надання першої медичної допомоги постраждалому з відмороженням в дореактивному періоді. 7. Принципи лікування відмороження в післяреактивному періоді. 8. Хірургічні операції, що застосовують при лікуванні відмороження. 9. Електротравма: патоморфологічні та патофізіологічні аспекти; клінічні прояви, особливості першої медичної допомоги.	2
	РАЗОМ Модуль 1	36

МОДУЛЬ 2.
Хірургічні інфекції. Змертвіння. Основи клінічної онкології.
Курація хірургічних хворих

№ З.П.	Тема	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Хірургічна інфекція. Змертвіння.		
19	Тема 19. Загальні питання хірургічної інфекції: класифікація; збудники хірургічної інфекції; транслокація. Патогенез розвитку місцевої і загальної реакції організму при хірургічній інфекції. Принципи діагностики і лікування. Абсцес, флегмона. 1. Визначення хірургічної інфекції. 2. Класифікація хірургічної інфекції. 3. Збудники хірургічної інфекції та їх характеристика. 4. Визначення транслокації та причини її виникнення. 5. Патофізіологічні та патоморфологічні аспекти розвитку місцевої і загальної реакції організму при хірургічній інфекції. 6. Стадії перебігу патологічного процесу при хірургічній інфекції. 7. Діагностика та диференційна діагностика стадій перебігу хірургічного інфекційного процесу. 8. Принципи лікування хірургічної інфекції. 9. Абсцес: визначення, клінічні прояви, діагностика, принцип лікування. 10. Флегмона: визначення, особливості клінічного перебігу, діагностика, принцип лікування.	2
20	Тема 20. Гострі гнійні захворювання м'яких тканин: фурункул, карбункул, гідраденіт, мастит, парапроктит, бешиха 1. Клінічна анатомія шкіри, підшкірної клітковини, додатків шкіри, молочної залози, пара ректальної зони 2. Визначення фурункулу, карбункулу, гідраденіту, маститу, парапроктиту, бешихи. 3. Особливості клінічної картини при зазначених хірургічних інфекційних процесах в залежності від стадії розвитку. 4. Клінічна класифікація маститу, парапроктиту. 5. Фурункул: визначення, клінічні прояви, діагностика, принцип лікування 6. Фурункульоз: визначення, клінічні прояви, діагностика, принцип лікування 7. Карбункул : визначення, клінічні прояви, діагностика, принцип лікування 8. Гідраденіт: визначення, клінічні прояви, діагностика, принцип лікування 9. Бешиха: визначення, клінічні прояви, клінічні форми бешихи, діагностика, принцип лікування. 10. Мастит: визначення, клінічні прояви, діагностика, принцип лікування 11. Парапроктит: визначення, клінічні прояви, діагностика, принцип лікування 12. Хірургічна тактика і комплексне лікування при зазначених хворобах в залежності від клінічної форми та стадії розвитку патологічного процесу.	2

21	Тема 21. Панарицій. Флегмони кисті. Особливості анатомічної будови кисті. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування. Лімфангіт, лімфаденіт: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. 1. Визначення панарицію, класифікація панарицію. 2. Визначення флегмони кисті та її класифікація. 3. Особливості анатомічної будови кисті, що впливають на клініку і розвиток інфекційного процесу. 4. Клініка при різних формах панарицію, діагностика, принципи і особливості лікування різних форм панарицію. 5. Клінічні прояви флегмони кисті в залежності від різновиду і стадії розвитку інфекційного процесу. 6. Діагностика, диференційна діагностика при флегмоні кисті, принципи хірургічного лікування. 7. Визначення лімфангіту, лімфаденіту. 8. Етіологічні, патофізіологічні та патоморфологічні аспекти лімфангіту та лімфаденіту. 9. Клінічні форми лімфангіту. 10. Принципи хірургічної тактики і лікування при лімфангіті і лімфаденіті.	2
22	Тема 22. Гнилісна хірургічна інфекція: збудники, особливості клінічної симптоматики і перебігу, принципи лікування. Анаеробна газова гангрена: етіологія, патогенез, клініка, лікування, специфічна і неспецифічна профілактика. 1. Визначення гнилісної хірургічної інфекції. 2. Характеристика збудників гнилісної інфекції. 3. Особливості клінічної картини, діагностики і перебігу при гнилісній інфекції. 4. Хірургічна тактика при лікуванні гнилісного хірургічного процесу, особливості медикаментозного лікування. 5. Визначення анаеробної клостридіальної інфекції, характеристика її збудників. 6. Газова гангрена: етіологія, патогенез, клініка, принципи хірургічного лікування, 7. Засоби для специфічної профілактики і лікування газової гангрені, заходи, що забезпечують неспецифічну профілактику щодо виникнення газової гангрені.	2
23	Тема 23. Правець. Сибірка. Дифтерія рани. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика. Діагностика, профілактика та принципи лікування правця в умовах військових дій та екстремальних ситуацій. 1. Правець: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, лікування, засоби для профілактики, планова та екстрена профілактика. 2. Діагностика профілактика та принципи лікування правця в умовах військових дій та екстремальних ситуацій. 3. Сибірка: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, специфічне лікування, профілактика. 4. Дифтерія рани: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування, профілактика.	2

24	Тема 24. Хірургічний сепсис (Сепсис-3): визначення, етіологія, класифікація, патогенез, клінічні прояви, діагностика, принципи лікування. Септичний шок. Синдром поліорганної недостатності. Дезінтоксикаційна терапія та імунотерапія. 1. Визначення сепсису (сепсис-3). 2. Історичні аспекти формування концепції про сепсис. 3. Етіологія сепсису, патогенез, класифікація, клінічні прояви. 4. Алгоритм та клінічні критерії для діагностики сепсису. 5. Бактеріологічний посів крові 6. Принципи комплексного лікування хірургічного сепсису. 7. Септичний шок: критерії для діагностики, принципи лікування. 8. Синдром поліорганної недостатності: основні показники, за якими визначають недостатність тієї чи іншої системи. 9. Поняття про дезінтоксикацію, способи і покази для застосування. 10. Імунотерапія, покази та принципи проведення.	2
25	Тема 25. Змертвіння. Некроз. Гангрена. Виразки. Нориці. Причини виникнення. Клінічні прояви, діагностика, лікування. 1. Визначення змертвіння. 2. Причини виникнення некрозу, класифікація некрозу, загальні принципи діагностики і лікування. 3. Визначення гангрени, патогенез, класифікація, діагностика, принципи лікування. 4. Стадії розвитку гострої і хронічної ішемії кінцівки. 5. Виразки: визначення, причини виникнення, патогенез, клінічні прояви, ускладнення, принципи лікування. 6. Нориці: визначення, причини утворення, патогенез, клінічні прояви, способи діагностики, принципи місцевого лікування, хірургічна тактика.	2
Змістовий модуль 2. Основи трансплантології та клінічної онкології.		
26	Тема 26. Трансплантологія. Класифікація трансплантатів. Особливості застосування різних видів трансплантатів. Деонтологічні аспекти, правові та юридичні основи при трансплантації. Визначення трансплантології. Класифікація трансплантатів. Сучасні матеріали для виготовлення штучних трансплантатів. Особливості застосування різних видів трансплантатів. Принципи підбору донорських органів для трансплантації. Деонтологічні аспекти, правові та юридичні основи трансплантології.	2
27	Тема 27. Пухлини. Етіологія, патогенез. Доброякісні і злоякісні пухлини. Гістогенетична, морфологічна, клінічна і міжнародна (TNM) класифікації. Клінічні групи онкологічних хворих. Клінічні прояви. Методи діагностики. Принципи лікування. Визначення пухлини. 1. Сучасні погляди на причини і розвиток пухлин. 2. Ознаки доброякісності та злоякісності пухлини. 3. Класифікація пухлин. 4. Критерії для формування клінічних груп онкологічних хворих. 5. Клінічні прояви доброякісних 6. Клінічні прояви злоякісних пухлин. 7. Сучасні способи інструментальної діагностики при онкологічному процесі. 8. Принципи лікування. 8. Різновиди хірургічних операцій при онкологічному захворюванні (радикальна, паліативна, симптоматична).	2

Змістовий модуль 3. Методика обстеження і курація хірургічного хворого.		
28	Тема 28. Обстеження хірургічного хворого. Збір скарг, анамнезу захворювання і життя. Об'єктивне обстеження голови, шиї, грудної клітки. Живота, опорно-рухового апарату, судин, лімфатичних вузлів. 1. Особливості обстеження хірургічного хворого. 2. Збір скарг, особливості при зборі анамнезу захворювання та життя у хірургічного пацієнта. 3. Особливості при об'єктивному обстеженні голови, шиї, грудної клітки, живота, опорно-рухового апарату, судин, лімфатичних вузлів у хворого з можливою хірургічною патологією. 4. Локальний статус і його характеристика.	2
29*	Тема 29. Курація хірургічного хворого (перше заняття). 1. Самостійна робота з хворим в хірургічному відділенні. 2. Збір скарг, анамнезу хвороби і життя, об'єктивне обстеження органів и систем. Отримання результатів додаткових методів обстеження, що були застосовані у курованого хворого 3. Формування клінічного і остаточного діагнозу курованого хворого. 4. Консультації з викладачем щодо заповнення того чи іншого пунктів в учбовій формі карти стаціонарного хворого. 5. Занесення отриманих під час курації хірургічного хворого даних в навчальну форму карти стаціонарного хворого. 6. Оформлення історії хвороби.	2
30*	Тема 30. Захист історії хвороби. Студенти демонструють знання анамнезу, результатів об'єктивного та інструментального обстеження курованого ними хворого. Студенти обґрунтовують постановку того чи іншого діагнозу, демонструють ті чи інші методи і способи об'єктивного обстеження хворого, пояснюють отримані ними результати при курації. Обговорення застосованого методу лікування у курованого хворого. Аналіз та обговорення помилок, що були допущені при оформленні навчальної форми карти стаціонарного хворого	2
	РАЗОМ Модуль 2	24
	Підсумковий модульний контроль з загальної хірургії	
	РАЗОМ	60

Примітка: * теми, з яких обов'язково повинна бути позитивна оцінка.

Самостійна робота

№ п/п	Тема	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	46
2	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять (перелік) із зазначенням основних питань, що повинні бути вивчені	-
3	Підготовка до підсумкового модульного контролю	4
	Разом	50

Індивідуальні завдання

- *Підготовка рефератів з загальної хірургії з використанням додаткової навчальної та наукової літератури за темами :*
 1. Сучасні методи підготовки та стерилізації хірургічного інструментарію
 2. Імунологічні аспекти групової сумісності реципієнта і донора
 3. Альтернативи переливанню крові та її компонентів.
 4. Ускладнення при переливанні компонентів крові
 5. Реінфузія крові
 6. Лікування інфікованих ран за стадіями ранового процесу
 7. Сучасні антисептичні засоби для місцевого лікування рани в залежності від стадії ранового процесу
 8. Опіки, опікова хвороба, сучасні методи лікування
 9. Етапи проведення реанімаційних заходів за П. Сафаром
 10. ВІЛ-інфекція в хірургії
 11. Лактаційний мастит
 12. Профілактика правця
 13. Туберкульоз кісток та суглобів
 14. Екстрений скринінг-тест для діагностики гематогенного остеомієліту
 15. Ендогенна інтоксикація. Сучасні методи детоксикації
 16. Основи трансплантології

Вимоги до оформлення рефертів: обсяг не менше 20 сторінок рукописного тексту. Включає основні поняття, актуальність. Латинську термінологію, містить використану літературу.
- *Підготовка мультимедійних презентацій за окремими темами загальної хірургії:*
 1. Сучасні антисептичні засоби для місцевого лікування рани в залежності від стадії ранового процесу
 2. ВІЛ-інфекція в хірургії
 3. Основи трансплантології

Вимоги до оформлення мультимедійних презентацій: не менше 30 слайдів, містять і розкривають основні поняття.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ З ЗАГАЛЬНОЇ ХІРУРГІЇ.

Модуль 1: Введення у хірургію. Невідкладні хірургічні стани. Основи анестезіології та реаніматології.

1. Десмургія - поняття. Розвиток десмургії. Матеріали, які застосовуються в десмургії. Основні типи пов'язок на голову
2. Десмургія - поняття. Правила бинтування. Основні типи пов'язок на кінцівки
3. Десмургія - поняття. Безбинтові пов'язки. Основні типи пов'язок на тулуб та промежину
4. Антисептика. Суть методу, основні види.
5. Фізична антисептика. Методи дренирування в хірургії. Сорбенти. Фактори зовнішнього середовища
6. Механічна антисептика. Первинна та вторинна хірургічна обробка рани, туалет рани.

7. Хімічна антисептика
8. Біологічна антисептика.
9. Внутрішньолікарняна інфекція, шляхи розповсюдження та її профілактика. Ендогенна інфекція та її значення в хірургії.
10. Організація роботи гнійної перев'язочної. Особливості перев'язок і догляд за хворими з анаеробною інфекцією
11. Асептика. Визначення. Профілактика повітряно-краплинної інфекції.
12. Принципи дії автоклаву, методи стерилізації перев'язочного матеріалу та операційної білизни.
13. Методи контролю за стерильністю.
14. Передстерилізаційна підготовка інструментів і методи їх стерилізації. Методи контролю передстерилізаційної обробки інструментів.
15. Хімічні методи стерилізації. Особливості стерилізації інструментів з оптичною системою.
16. Класифікація і вимоги до шовного матеріалу. Методи стерилізації шовного матеріалу.
17. Імплантаційна інфекція. Джерела. Особливості профілактики.
18. Методи підготовки рук хірурга до операції.
19. Способи підготовки та обробки операційного поля .
20. Основні принципи організації роботи в операційній та перев'язочній.
21. Хірургічна операція. Класифікація в залежності від строку і об'єму виконання.
22. Класифікація хірургічних операції в залежності від мети. Симультантні та комбіновані операції.
23. Одномоментні, багатомоментні, повторні операції
24. Типові, атипові, спеціальні хірургічні операції. Класифікація операцій по ступеню інфікування
25. Основні етапи хірургічної операції.
26. Основні інтраопераційні ускладнення. Інтраопераційна профілактика інфекційних ускладнень.
27. Особливості підготовки хворих до планових і термінових операцій.
28. Передопераційний період. Визначення, основні задачі діагностичного етапу
29. . Передопераційний період. Безпосередня підготовка хворого до операції
30. Ступені ризику операції.
31. Післяопераційний період. Визначення, задачі.
32. Фізіологічні фази післяопераційного періоду та клінічні етапи.
33. Неускладнений післяопераційний період. Основні принципи ведення післяопераційного періоду.
34. Ускладнення в післяопераційному періоді з боку рани, лікування цих ускладнень, їх профілактика.
35. Ускладнення в післяопераційному періоді з боку серцево-судинної системи та дихальної системи, лікування цих ускладнень, їх профілактика.
36. Ускладнення в післяопераційному періоді з боку шлунково-кишкового тракту та сечовидільної системи, лікування цих ускладнень, їх профілактика
37. Профілактика та лікування пролежнів.
38. Кровотеча. Визначення. Класифікація.
39. Класифікація кровотеч в залежності від ступеню важкості. Зміни в організмі при

- гострій крововтраті. Компенсаторно-пристосувальні механізми.
40. Кровотеча в черевну порожнину, клініка, діагностика. Лікування.
 41. Кровотеча в грудну порожнину, клініка, діагностика. Методи дренування грудної порожнини
 42. Методи визначення об'єму крововтрати.
 43. Тимчасові методи зупинки кровотечі. Правила накладання джгута
 44. Тимчасові методи зупинки кровотечі. Класифікація. Основні точки пальцевого притиснення артерій.
 45. Механічні методи остаточної зупинки кровотечі.
 46. Фізичні та хімічні методи остаточної зупинки кровотечі
 47. Біологічні методи остаточної зупинки кровотечі
 48. Крововтрата, класифікація за ступенем важкості, принципи лікування.
 49. Геморагічний шок. Ступені важкості. Стадії розвитку.
 50. Основні принципи лікування геморагічного шоку
 51. Вчення про групи крові. Поняття про системи АВО та Rh-фактора.
 52. Основні методи визначення груп крові за системою АВО. Поняття про кров'яні химери.
 53. Основні методи визначення Rh фактора. Можливі помилки.
 54. Поняття про стандартні сироватки. Можливі помилки при визначенні груп крові.
 55. Сучасні правила переливання крові. Порядок дій лікаря при переливанні крові.
 56. Спостереження за хворим після гемотрансфузії. Документація, яка заповнюється при переливанні крові.
 57. Механізм дії перелитої крові.
 58. Способи переливання крові. Аутогемотрансфузія.
 59. Методи переливання донорської крові.
 60. Макроскопічна оцінка придатності крові до переливання
 61. Методика гемотрансфузії. Проба на індивідуальну сумісність за системою АВО.
 62. Методика гемотрансфузії. Проба на індивідуальну сумісність по Rh-фактору.
 63. Методика гемотрансфузії. Біологічна проба.
 64. Показання до переливання крові.
 65. Протипоказання до переливання крові.
 66. Види цільної крові. Поняття про компонентну гемотерапію.
 67. Основні компоненти крові. Показання до їх застосування.
 68. Препарати крові комплексної та імунологічної дії.
 69. Препарати крові – коректори системи гемостазу.
 70. Кровозамінники геодинамічної дії
 71. Кровозамінники дезінтоксикаційної дії.
 72. Кровозамінники для парентерального харчування
 73. Кровозамінники – білкові препарати, жирові емульсії та вуглеводи.
 74. Кровозамінники – регулятори водно-сольового обміну та кислотно-лужної рівноваги.
 75. Осмодіуретики. Переносники кисню (перфторан) та інфузійні антигіпоксанти.
 76. Ускладнення при переливанні крові механічного характеру
 77. Класифікація ускладнення при переливанні крові.
 78. Пірогенні гемотрансфузійні реакції. Клініка, діагностика, лікування та попередження.

79. Алергічні гемотрансфузійні реакції. Клініка, діагностика, лікування та попередження
80. Гемотрансфузійний шок. Клініка, діагностика, лікування та попередження.
81. Ускладнення при переливанні крові, несумісної по Rh-фактору та іншим антигенним системам.
82. Синдром масивних гемотрансфузій. Клініка, діагностика, лікування та попередження
83. Цитратна та калієва інтоксикація. Клініка, діагностика, лікування та попередження.
84. Ускладнення інфекційного характеру. Клініка, діагностика, лікування та попередження
85. Поняття про донорство. Групи донорів
86. Показання та протипоказання до донорства.
87. Обстеження донорів. Методи консервування крові та її препаратів.
88. Місцеве знеболення. Класифікація. Показання, протипоказання.
89. Характеристика основних анестетиків для місцевого знеболення.
90. Способи місцевого знеболення, новокаїнові блокади.
91. Інфільтраційна анестезія за А.В. Вишневським. Можливі ускладнення.
92. Провідникова анестезія. Можливі ускладнення.
93. Перідуральна анестезія, техніка проведення. Можливі ускладнення.
94. Спинномозкова анестезія, техніка проведення. Можливі ускладнення.
95. Епідуральна анестезія. Техніка проведення. Можливі ускладнення.
96. Загальне знеболення, визначення. Основні методи загального знеболення.
97. Стадії наркозу.
98. Внутрішньовенний наркоз. Показання, особливості перебігу, ускладнення.
99. Нейролептаналгезія. Атаралгезія.
100. Міорелаксанти. Інкубація трахеї.
101. Інгаляційний наркоз. Методи проведення. Препарати. Можливі ускладнення
102. Сучасний комбінований інкубаційний наркоз. Переваги.
103. Підготовка до анестезії. Премедикація.
104. Термінальні стани.
105. Обморок, колапс. Клініка, діагностика. Перша допомога.
106. Шок. Визначення. Поняття про шоківі органи.
107. Шок. Фази розвитку в залежності від типу шоку. Основні принципи лікування.
108. Основні принципи реанімації. Базова серцево-легенева реанімація
109. Методи штучної вентиляції легень. Ефективність реанімаційних заходів.
110. Прекардіальний удар Дефібриляція. Внутрішньосерцеве введення лікарських засобів.
111. Показання, протипоказання до проведення та зупинки реанімаційних заходів. Проблема евтаназії.
112. Показання і техніка проведення штучної вентиляції легень і непрямого масажу серця.
113. Класифікація ран, клінічні ознаки.
114. Фізичні, клінічні і біохімічні зміни в рані. Патогенез ранового процесу.
115. Фази (стадії) ранового процесу.

116. Загоєння ран первинним, вторинним натягом та під струпом. Патоморфологія.
117. Перша допомога при наявній рані.
118. Первинна хірургічна обробка рани.
119. Види хірургічних швів при виконанні первинної хірургічної обробки рани.
120. Класифікація ран в залежності від ступені інфікування.
121. Лікування ран в I фазі ранового процесу.
122. Лікування ран в II фазі ранового процесу.
123. Лікування ран в III фазі ранового процесу
124. Хірургічна обробка гнійної рани, види швів в залежності від часу накладання.
125. Забій, розтягнення, розриви м'яких тканин. Клініка, діагностика, лікування.
126. Пошкодження грудної клітини. Види пневмотораксу Клініка, діагностика, лікування
127. Закриті пошкодження черепа – струс, забій, здавлення. Клініка, діагностика, лікування
128. Травматичний шок. Фази розвитку. Клініка, діагностика, лікування.
129. Переломи. Класифікація, клініка, діагностика.
130. Регенерація кісткової тканини. Етапи формування кісткової мозолі.
131. Перша допомога при переломах. Імобілізація, транспортування.
132. Основні принципи лікування переломів. Відкрита та закрита репозиція
133. Консервативний метод лікування переломів за допомогою гіпсової пов'язки.
134. Лікування переломів методом постійного витягання.
135. Основні види оперативного лікування переломів.
136. Ускладнення при лікуванні переломів, їх лікування, профілактика.
137. Вивихи. Механізм виникнення. Класифікація. Методи лікування.
138. Синдром тривалого стиснення. Клініка, лікування.
139. Опіки, класифікація в залежності від ступеню пошкодження. Методи визначення глибини опіку.
140. Опікова хвороба, періоди, клінічна діагностика.
141. Методи визначення площі опікової поверхні шкіри.
142. Місцеве лікування опіків. Особливості формування рубців пори опіках
143. Методи хірургічного лікування опіків.
144. Загальні принципи лікування опікової хвороби.
145. Характеристика хімічних опіків.
146. Електротравма, особливості впливу на організм людини. Перша допомога при дії електричного струму.
147. Відмороження, класифікація, клініка, діагностика, лікування.
148. Відмороження, періоди в залежності від перебігу. Загальне переохолодження.
149. Особливості променевих опіків. Їх лікування..
150. Загальні принципи консервативного і оперативного лікування при відмороженні в залежності від періодів.

Модуль № 2. Хірургічні інфекції. Основи клінічної онкології. Курація хірургічних хворих.

1. Хірургічна інфекція.. Визначення, класифікація.
2. Гостра гнійна інфекція. Класифікація, етіологія, патогенез, вхідні ворота. Специфічні та неспецифічні механізми захисту організму.
3. Клініка гострої хірургічної інфекції – місцеві ознаки запалення, скопичення гною.

Місцеві ускладнення гнійних процесів.

4. Загальна реакція організму при гнійній інфекції, зміни в лабораторних показниках
5. Основні принципи лікування місцевої гнійної інфекції
6. Основні принципи антибактеріальної терапії при гострій гнійній інфекції. Поняття про ендолімфатичну терапію.
7. Основні принципи дезінтоксикаційної терапії при гострій гнійній інфекції. Поняття про імунотокорекцію
8. Хронічна гнійна інфекція. Визначення, класифікація
9. Фурункул. Етіологія, патогенез, клініка, лікування.
10. Фурункульоз. Етіологія, патогенез, клініка, лікування.
11. Фурункул, карбункул обличчя, особливості, клініка, лікування.
12. Карбункул, етіологія, патогенез, діагностика, лікування.
13. Абсцес. Етіологія, клініка, лікування.
14. Флегмона, клініка, діагностика, лікування.
15. Диференційна діагностика абсцесу, флегмони та карбункулу
16. Диференційна діагностика абсцесу, флегмони та гідраденіту
17. Диференційна діагностика абсцесу, аденофлегмони та карбункулу
18. Диференційна діагностика абсцесу, флегмони та бешихи
19. Флегмони кисті. Класифікація. Клініка флегмон тилу кисті, діагностика, лікування
20. Флегмони кисті. Клініка флегмон долонної поверхні кисті, діагностика, лікування
21. Гідраденіт, клініка, діагностика, лікування.
22. Лімфангіт, лімфаденіт. Причини, клініка, діагностика
23. Гнійний лактаційний мастит. Причини, клініка, діагностика, лікування.
24. Гнійний лактаційний мастит. Причини, клініка, профілактика.
25. Бешиха. Етіологія, патогенез, класифікація, клініка, лікування.
26. Паранатит. Клініка, класифікація, діагностика, лікування.
27. Панарицій. Етіологія, патогенез, класифікація.
28. Панарицій. Клініка, діагностика, лікування.
29. Панарицій. Клініка, диференційна діагностика, лікування підшкірного та піднігтьового панарицію
30. Панарицій. Клініка, диференційна діагностика, лікування сухожилкового панарицію. Панарицій. Клініка, диференційна діагностика, лікування кісткового панарицію.
31. Панарицій. Клініка, диференційна діагностика, лікування пандактиліту
32. Панарицій. Клініка, диференційна діагностика, лікування суглобового панарицію.
33. Панарицій. Клініка, диференційна діагностика, лікування білянігтьового та піднігтьового панарицію.
34. Основні принципи лікування та діагностики панарицію. Ускладнення панарицію
35. Основні клітковинні простори кисті. Флегмони кисті. Етіологія, класифікація.
36. Флегмони тилу кисті. Клініка, діагностика, лікування.
37. Флегмони долонної поверхні кисті. Клініка, діагностика, лікування.
38. Гострий гематогенний остеомієліт Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.

39. Гострий гематогенний остеомієліт Класифікація, діагностика, лікування
40. Первинні хронічні форми остеомієліту (Ольє, Броді, Гарє), клініка, діагностика, лікування.
41. Гострий гнійний артрит. Клініка, діагностика , лікування
42. Гострий гнійний бурсит. Клініка, діагностика , лікування
43. Сепсис, класифікація, етіологія
44. Алгоритм діагностики сепсису.
45. Сепсис, клініка септичного шоку, діагностика, маркери сепсису.
46. Сепсис, септицемія, септикопіємія, діагностика.
47. Сепсис, основні принципи лікування
48. Ендогенна інтоксикація при хірургічній інфекції. Особливості перебігу гострих гнійних захворювань у хворих на СНІД та наркоманію
49. Правець. Етіологія, класифікація, клініка, діагностика, лікування.
50. Специфічна профілактика правця.
51. Активна профілактика правця
52. Пасивна профілактика правця
53. Неспецифічна профілактика правця
54. Планова профілактика правця.
55. Екстрена профілактика правця. Показання.
56. Сибірковий карбункул. Етіологія, клініка, лікування.
57. Дифтерія ран. Клініка, діагностика, лікування
58. Анаеробна клостридіальна інфекція. Етіологія, патогенез, клініка, лікування.
59. Анаеробна неклостридіальна інфекція. Етіологія, патогенез, клініка, лікування
60. Газова гангрена. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.
61. Основні принципи профілактики та лікування анаеробної інфекції.
62. Гнилісна інфекція. . Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.
63. Кістково-суглобний туберкульоз. Патологічна анатомія, форми клініка, лікування.
64. Особливості пошкодження кісток при остеомієліті та туберкульозі.
65. Сифіліс в хірургічному плані. Діагностика. Особливості обробки ран
66. Актиномікоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.
67. Причини і види омертвіння тканин.
68. Суха і волога гангрена. Клініка, діагностика, лікування.
69. Лікування сухих та вологих некрозів.
70. Трофічні виразки. Причини, особливості клінічного перебігу. Клініка, діагностика.
71. Трофічні виразки. Основні принципи лікування
72. Нориці. Етіологія, класифікація, діагностика, лікування.
73. Пролежні. Механізм виникнення. Лікування, профілактика.
74. Облітеруючий ендартеріїт. Клініка, діагностика, лікування.
75. Гострі порушення артеріальної прохідності. Класифікація стадій гострої ішемії. Діагностика, лікування.
76. Хронічні порушення артеріальної прохідності. Класифікація ступеню хронічної ішемії.
77. Консервативне лікування хронічних порушень артеріальної прохідності. Принципи призначення антикоагулянтів.

78. Хірургічні методи лікування хронічних порушень артеріальної прохідності.
79. Облітеруючий атеросклероз. Клініка, діагностика, лікування
80. Диференційна діагностика облітеруючого ендартеріїту та атеросклерозу
81. Відмінності некрозів при порушенні артеріального кровопостачання та венозного відтоку.
82. Гострі порушення венозного відтоку. Тромбофлебіт, флеботромбоз. Причини, діагностика, лікування.
83. Хронічні порушення венозного відтоку. Клініка, діагностика, лікування
84. Порушення мікроциркуляції. Класифікація. Системні васкуліти.
85. Порушення лімфовідтоку та іннервації.
86. Порушення мікроциркуляції. Класифікація. Діабетична ангіопатія
87. Основні правила хірургічної деонтології в онкології. Організація допомоги онкологічним хворим, оцінка ефективності лікування.
88. Пухлини. Етіологія, патогенез. Класифікація по ТІМР.
89. Передракові захворювання шкіри та молочної залози. Діагностика
90. Передракові захворювання шлунково-кишкового тракту
91. Передракові захворювання щитоподібної залози, статевих органів
92. Доброякісні пухлини. Класифікація. Основні принципи лікування. Показання до хірургічного лікування.
93. Диференційна діагностика доброякісних і злоякісних пухлин.
94. Особливості обстеження хворих з пухлинним захворюванням.
95. Загальні принципи хірургічного лікування злоякісних пухлин.
96. Основи променевої терапії злоякісних пухлин. Ускладнення
97. Основи хіміотерапії злоякісних пухлин
98. Алгоритм дослідження хворого з підозрою на пухлину з метою постановки або виключення захворювання
99. СНІД. Етіологія, лікування. Діагностика. Методи захисту медичного персоналу від СНІДУ.
100. Методи захисту медичного персоналу від СНІДУ. Експрес діагностика. Протиспідова укладка та аптечка.

Перелік практичних навичок до підсумкового модульного контролю
Модуль 1: Введення у хірургію. Невідкладні хірургічні стани. Основи
анестезіології та реаніматології.

1. Накласти пов'язку "чепчик"
2. Накласти пов'язку Гіппократа.
3. Накласти пов'язку на потилицю.
4. Накласти пов'язку на обидва ока.
5. Накласти пов'язку "вуздечка".
6. Накласти пращеподібну пов'язку.
7. Накласти пов'язку Дезо.
8. Накласти пов'язку Вельпо.
9. Накласти пов'язку на молочну залозу.
10. Накласти оклюзійну пов'язку при проникаючому пошкодженні грудної порожнини.
11. Накласти колоскову пов'язку на плечовий суглоб.

12. Накласти "черепашову" пов'язку на ліктьовий суглоб.
13. Накласти пов'язку "лицарська рукавичка".
14. Накласти пов'язку на кисть та пальці типа (рукавиця).
15. Визначити групу крові стандартними сироватками
16. Визначити групу крові стандартними еритроцитами
17. Визначити групу крові перехресним способом.
18. Визначити групу крові цоліклонами
19. Визначити індивідуальну сумісність крові донора та реципієнта за системою АВО
20. Визначити індивідуальну сумісність крові донора і реципієнта по резус-фактору
21. Макроскопічна оцінка придатності донорської крові до переливання.
22. Зупинити артеріальну кровотечу пальцевим притисканням.
23. Зупинити артеріальну кровотечу з передпліччя за допомогою джгута.
24. Зупинити артеріальну кровотечу з передпліччя та плеча за допомогою закрутки.
25. Підібрати інструменти для операції перев'язки судин на протязі.
26. Проведення закритого масажу серця штучного дихання "рот в рот", "рот в ніс" на фантомі.
27. Проведення транспортної іммобілізації верхньої кінцівки.
28. Проведення транспортної іммобілізації нижньої кінцівки
29. Техніка виконання внутрішньої шкірної проби на чутливість хворого до антибіотика.
30. Техніка виконання скарифікаційної проби на чутливість хворого до антибіотика
31. Техніка виконання підшкірних ін'єкцій
32. Техніка виконання внутрішньом'язових ін'єкцій
33. Техніка виконання внутрішньо венозних ін'єкцій.
34. Техніка проведення внутрішньовенної інфузії.
35. Техніка постановки внутрішньовенного катетеру з ін'єкційним портом (вазофіксу).
36. Догляд за внутрішньовенним катетером з ін'єкційним портом (вазо фіксом) та підключичним катетером.
37. Техніка виконання очисної клізми.
38. Техніка виконання лікувальної клізми.
39. Техніка виконання сифонної клізми.
40. Техніка промивання шлунку.
41. Катетеризація сечового міхура у жінок.
42. Катетеризація сечового міхура у чоловіків.
43. Проби на визначення якості гіпсового порошку
44. Техніка накладання гіпсової лонгети.
45. Техніка виконання міжреберної блокади.
46. Техніка виконання провідникової анестезії за Оберстом-Лукашевичем.
47. Техніка виконання пункції плевральної порожнини.
48. Техніка виконання паравертебральної блокади.
49. Техніка виконання блокади сім'яного канатика за Епштейном-Лорінім.
50. Техніка виконання анестезії плечового сплетіння за Куленкампом.

Модуль № 2. Хірургічні інфекції. Основи клінічної онкології. Курація хірургічних хворих.

1. Визначити групу крові стандартними сироватками
2. Визначити групу крові стандартними еритроцитами
3. Визначити групу крові перехресним способом.
4. Визначити групу крові цоліклонами
5. Визначити індивідуальну сумісність крові донора та реципієнта за системою АВО
6. Визначити індивідуальну сумісність крові донора і реципієнта по резус-фактору
7. Макроскопічна оцінка придатності донорської крові до переливання.
8. Зупинити артеріальну кровотечу пальцевим притисканням.
9. Зупинити артеріальну кровотечу з передпліччя за допомогою джгута.
10. Зупинити артеріальну кровотечу з передпліччя та плеча за допомогою закрутки.
11. Підібрати інструменти для операції перев'язки судин на протязі.
12. Проведення закритого масажу серця штучного дихання "рот в рот", "рот в ніс" на фантомі.
13. Проведення транспортної іммобілізації верхньої кінцівки.
14. Проведення транспортної іммобілізації нижньої кінцівки
15. Техніка виконання внутрішньої шкірної проби на чутливість хворого до антибіотика.
16. Техніка виконання скарифікаційної проби на чутливість хворого до антибіотика
17. Техніка виконання підшкірних ін'єкцій
18. Техніка виконання внутрішньом'язових ін'єкцій
19. Техніка виконання внутрішньовенозних ін'єкцій.
20. Техніка проведення внутрішньовенної інфузії.
21. Техніка постановки вазофіксу.
22. Догляд за вазофіксом та підключичним катетером.
23. Техніка виконання очисної клізми.
24. Техніка виконання лікувальної клізми.
25. Техніка виконання сифонної клізми.
26. Техніка промивання шлунку.
27. Катетеризація сечового міхура у жінок.
28. Катетеризація сечового міхура у чоловіків.
29. Проби на визначення якості гіпсового порошку
30. Техніка накладання гіпсової лонгети.
31. Техніка виконання міжреберної блокади.
32. Техніка виконання провідникової анестезії за Оберстом-Лукашевичем.
33. Техніка виконання пункції плевральної порожнини.
34. Техніка виконання паравертебральної блокади.
35. Техніка виконання блокади сім'яного канатика за Епштейном-Лорінім.
36. Техніка виконання анестезії плечового сплетіння за Куленкампом.
37. Виконання перев'язки рани в 1 фазі ранового процесу
38. Виконання перев'язки рани в 2 фазі ранового процесу
39. Пальпація периферійних артеріальних судин (точки).
40. Діагностика остеомієліту по рентгенограмах.
41. Проведення об'єктивного обстеження голови та шиї.

42. Проведення об'єктивного обстеження органів грудної клітки.
43. Проведення об'єктивного обстеження органів черевної порожнини.
44. Проведення об'єктивного обстеження опорно-рухового апарату, визначення абсолютної та відносної довжини кінцівок.
45. Метод обробки рук хірурга стериліумом
46. Метод обробки рук хірурга первомуром
47. Метод обробки операційного поля стериліумом
48. Метод обробки операційного поля первомуром
49. Обстеження хворого у несвідомому стані
50. Догляд за хворими в період виходу із наркозу

Методи навчання

- вербальні методи, в тому числі і застосуванням технологій дистанційного навчання (лекція, відео-лекція, пояснення, розповідь, бесіда);
- наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- практичні (вирішення ситуаційних задач тощо)
- наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- практичні (різні види вправління, іммобілізації, виконання практичних навичок на муляжах. робота з хворими в клініці);
- пояснювально-ілюстративні або інформаційно-рецептивні;
- репродуктивні;
- метод проблемного викладу;
- частково-пошукові або евристичні.
- тематичні дискусії;
- аналіз конкретних ситуацій (кейс-метод);
- імітаційні завдання ;
- презентації;
- тренінги
- проблемний метод навчання, який націлений на формування у студентів здатностей до діалогу, вміння відстоювати свою власну думку;
- бесіда, яка спонукає студентів міркувати, аналізувати та відтворювати раніше отриманні знання;
- «мікрофон», який дає можливість кожному студенту швидко, по черзі, дати відповідь на запитання чи висловити свою думку;
- метод навчання «мозковий штурм», який спонукає студентів проявити увагу та творчість, допомагає знайти кілька рішень з означеної теми шляхом вільного вираження думок тощо;

Форми та методи оцінювання

- Попередній (діагностика вихідного рівня знань студентів);
- Поточний контроль (діагностика якості засвоєння матеріалу студентами окремих тем та змістових модулів);
- Підсумковий модульний контроль (загальна діагностика якості знань та навичок студентів у відповідності до гуманітарної компоненти підготовки фахівців магістерського рівня);

Ці види контролю охоплюють:

- усний контроль;
- письмовий контроль;
- тестовий контроль;
- практична перевірка;
- самоконтроль;
- самооцінка
- перевірка вирішення ситуаційних завдань
- суматвине оцінювання у вигляді підсумкового модульного контролю.

Форма підсумкового контролю успішності навчання – Підсумковий модульний контроль.

Система поточного і підсумкового контролю

На практичних заняттях оцінюються теоретична, практична підготовка та СРС як підготовка до аудиторних занять. Викладач обов'язково оцінює успішність кожного студента на кожному занятті за чотирибальною (традиційною) шкалою. Оцінка успішності є інтегрованою (оцінюються всі види роботи студента як під час підготовки до заняття, так і під час заняття) за критеріями, які доводяться до відома студентів на початку вивчення дисципліни.

Програмою передбачене обов'язкове виконання індивідуальної самостійної роботи студентів з курації хворих, написання та захисту історії хвороби пацієнта (при вивченні Модуля 2).

Контрольні заходи оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти включають вхідний, поточний та підсумковий контроль знань, умінь і навичок.

Контрольні заходи базуються на принципах: відповідності стандартам вищої освіти; використання стандартизованої та уніфікованої системи діагностики, спрямованої на застосування знань; визначеності критеріїв оцінювання; об'єктивності та прозорості технології контролю. Підсумкове оцінювання результатів навчання в ПДМУ здійснюється за єдиною 200-бальною шкалою. Оцінка здобувача освіти відповідає відношенню встановленого при оцінюванні рівня сформованості професійних і загальних компетентностей до запланованих результатів навчання (у відсотках). При цьому використовуються стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти (таблиця 1).

Таблиця 1

Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти в ПДМУ

За 4-бальною шкалою	Оцінка в ЕКТС	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	А	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо

		аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
4 (добре)	B	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	C	Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науково-педагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
3 (задовільно)	D	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень з допомогою науково-педагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	E	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні. володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
2 (незадовільно)	FX	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	F	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

Конвертація поточної оцінки, виставленої за традиційною 4-бальною шкалою, в багатобальну (максимум 120 балів) на кожному занятті не проводиться,

а проводиться лише після поточного заняття, яке передусє підсумковому модульному контролю.

Конвертація проводиться за таким алгоритмом:

а) підраховується середня оцінка студента за традиційною 4-бальною шкалою, отримана протягом поточних занять, що належать до цього модулю (з точністю до сотих балу);

б) для одержання конвертованої багатобальної сумарної оцінки поточної успішності за модуль середня оцінка, отримана за традиційною 4-бальною шкалою, помножується на коефіцієнт 24 або розраховується за таблицею 2.

Таблиця 2

Відповідність середнього балу поточної успішності за традиційною 4-бальною шкалою сумарній оцінці поточної успішності за модуль

Середній бал за поточну успішність (А)	Бали за поточну успішність з модуля (А * 24)	Бали за ПМК з модуля (А*16)	Бали за модуль та/або екзамен (А*24 + А*16)	Категорія ЄКТС	За 4-бальною шкалою
2	48	32	80	F FX	2 незадовільно
2,1	50	34	84		
2,15	52	34	86		
2,2	53	35	88		
2,25	54	36	90		
2,3	55	37	92		
2,35	56	38	94		
2,4	58	38	96		
2,45	59	39	98		
2,5	60	40	100		
2,55	61	41	102		
2,6	62	42	104		
2,65	64	42	106		
2,7	65	43	108		
2,75	66	44	110		
2,8	67	45	112		
2,85	68	46	114		
2,9	70	46	116		
2,95	71	47	118		
3	72	50*	122	E	3 задовільно
3,05	73	50*	123		
3,1	74	50	124	D	
3,15	76	50	126		
3,2	77	51	128		
3,25	78	52	130		
3,3	79	53	132		
3,35	80	54	134		
3,4	82	54	136		
3,45	83	55	138		
3,5	84	56	140		

3,55	85	57	142	C	4 добре
3,6	86	58	144		
3,65	88	58	146		
3,7	89	59	148		
3,75	90	60	150		
3,8	91	61	152		
3,85	92	62	154		
3,9	94	62	156		
3,95	95	63	158		
4	96	64	160		
4,05	97	65	162	B	
4,1	98	66	164		
4,15	100	66	166		
4,2	101	67	168		
4,25	102	68	170		
4,3	103	69	172		
4,35	104	70	174		
4,4	106	70	176		
4,45	107	71	178		
4,5	108	72	180		
4,55	109	73	182		
4,6	110	74	184		
4,65	112	74	186		
4,7	113	75	188		
4,75	114	76	190		
4,8	115	77	192		
4,85	116	78	194		
4,9	118	78	196		
4,95	119	79	198		
5	120	80	200		

Складання і перескладання оцінки поточного контролю

Наявність оцінки «2» за поточну успішність не позбавляє студента права допуску до підсумкового модульного контролю з допустимою мінімальною кількістю балів за поточну успішність. Студент не має право перескладати поточні оцінки «2» якщо він має мінімальну суму балів для допуску до ПМК. Поточні оцінки «3» або «4» не перескладаються. Студент зобов'язаний перескладати «2», у разі, якщо середній бал поточної успішності за модуль не досягає мінімального (3,0 бали) для допуску до ПМК, та з окремих тем (*захист історії хвороби, контроль практичної підготовки*), визначених кафедрою, як такі що обов'язкові для перескладання на позитивну оцінку.

Дозвіл на відпрацювання поточної оцінки «2» надає завідувач кафедри лише з метою досягнення студентом мінімальної кількості балів для допуску до ПМК. Кількість перескладань поточної «2» обмежена двома спробами.

Підсумковий модульний контроль здійснюється після вивчення програми з дисципліни «Загальна хірургія» і проводиться на останньому занятті з дисципліни.

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, що відвідали

всі лекційні і практичні заняття (або відпрацювали пропущені заняття у встановленому порядку), виконали усі вимоги навчального плану і набрали конвертовану суму балів не меншу за мінімальну – 72 бали.

Студентам, які під час навчання мають середній бал успішності від 4,5 до 5,0 звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку.

У разі незгоди студента з запропонованою оцінкою складання підсумкового модульного контролю здійснюється студентом на загальних підставах.

Складання ПМК з загальної хірургії проводиться в письмовій формі.

Білет до ПМК з загальної хірургії має таку структуру:

1. Теоретичне питання № 1 - Правильна вичерпна відповідь по суті питання, без розширення додатковими темами. Відповідь на питання оцінюється максимально в 25 балів.
2. Теоретичне питання № 2- Правильна вичерпна відповідь по суті питання, без розширення додатковими темами. Правильна відповідь на питання оцінюється в максимально 25 балів.
3. Теоретичне питання № 3 - Правильна вичерпна відповідь по суті питання, без розширення додатковими темами. Включає практичну навичку - Студент повинен описати алгоритм виконання маніпуляції чи дати вичерпну інтерпретацію результатів інструментальних чи лабораторних досліджень . Правильна відповідь на питання оцінюється в максимально 30 балів.

Результат підсумкового модульного контролю оцінюється в балах. Максимальна кількість балів підсумкового модульного контролю складає 80 балів. Мінімальна кількість балів підсумкового модульного контролю, з якою контроль вважається складеним, становить 50 балів.

Оцінка за модуль виставляється в балах і дорівнює сумі балів, отриманих за поточну навчальну діяльність та ПМК. Мінімальна кількість балів за модуль, яка вважається позитивною – 122 бали. Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів.

Результати складання студентом ПМК фіксується у «Відомості успішності студентів з дисципліни» та скріплюється підписами екзаменатора та членів комісії, після чого результати складання ПМК оголошуються студентам. Відомості подаються в деканат

Оцінка із балів з дисципліни визначається як середньо арифметичне балів за 2 модулі, які конвертуються в оцінку за 4-бальною шкалою згідно з таблицею 2.

Методичне забезпечення

1. Силабус з навчальної дисципліни «загальна хірургія»
2. Методичні вказівки для самостійної роботи для під час підготовки до практичного заняття з загальної хірургії
3. Тестові завдання для поточного контролю знань на кожне практичне заняття з загальної хірургії
4. Задачі для поточного контролю знань на кожне практичне заняття з загальної

хірургії

5. Білети для підсумкового модульного контролю на кожний модуль з загальної хірургії
6. Тексти лекцій та мультимедійні презентації з загальної хірургії
7. Мультимедійні презентації практичних занять
8. Навчальні відеофільми
9. Інформаційний ресурс кафедри

Рекомендована література

Базова (наявна в бібліотеці ПДМУ)

1. Загальна хірургія: підручник / С. Д. Хіміч, М. Д. Желіба, , І. Г. Герич та ін.: за ред. професорів С. Д. Хіміча, М.Д. Желіби,. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 608 с.
2. Хірургія. (Підручник з загальної хірургії) /за ред.проф.Я.С.Березницького. – Дніпропетровськ, РВА „Дніпро VAL”, Т.1. – 2018. – 443с.
3. Електронний навчально-методичний посібник “ **Збірник лекцій з загальної хірургії. Модуль 1** ” українською мовою, розробленого співробітниками кафедри загальної хірургії з доглядом за хворими для здобувачів вищої медичної освіти медичних факультетів вищих навчальних закладів III-IV рівня акредитації за редакцією доц.Чорної І.О., проф. Лігоненко О.В., доц.Зубахи А.Б., доц.Стороженко О.В., та завідувачем кафедри хірургії № 3 д.мед.н. доцентом Панасенко С.І. – Полтава-2021. – 670с. - затверджений Вченою радою Полтавського державного медичного університету 8.12.2021, протокол № 3.
4. .Електронний навчально-методичний посібник “ **Збірник лекцій з загальної хірургії. Модуль 2**” українською мовою, розробленого співробітниками кафедри загальної хірургії з доглядом за хворими для здобувачів вищої медичної освіти медичних факультетів вищих навчальних закладів III-IV рівня акредитації за редакцією доц.Чорної І.О., проф. Лігоненко О.В., доц.Шумейко І.А., ас.Ярошенко Р.А., ас.Горб Л.І. - Полтава 2020— 389с. затверджений Вченою радою Полтавського державного медичного університету 8.12.2021, протокол №3.

Допоміжна:

1. Амбулаторні хірургічні маніпуляції / за ред. Проф. Польового В .П., Шкваровського І. В., Желіби М .Д. – Чернівці: Медуніверситет, 2013. – 252 с.
2. Догляд за хворими хірургічного профілю / В. П. Польовий, О. Й. Хомко, С. П. Польова, А. С. Паляниця, І. О .Вишневський. – Чернівці: Медуніверситет – 2012. – 380 с.
3. Клінічна онкологія: Посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації та лікарів-інтернів/ Б. А. Болюх, В. В. Петрушенко, А. А. Ткач та ін.; за ред. д.мед.н., проф. Б. А. Болюха. – Вінниця: ДП «ДКФ», 2012. – 704 с.
4. Перша долікарська допомога / Андрющенко В. П., Кушта Ю. Ф., Андрющенко Д. В. – Львів, Львівський національний медичний університет, 2017. – 351 с.
5. Польовий В. П. Догляд за хворими хірургічного профілю / В. П. Польовий, О. Й. Хомко, С. П. Польова, А. С. Паляниця. – Чернівці: Медуніверситет, 2012. –

380 с.

6. Польовий В. П. Амбулаторні хірургічні маніпуляції / В. П. Польовий, І. В. Шкварковський, М. Д. Желіба. – Чернівці : Медуніверситет, 2013. – 252 с.
7. Хірургія. Т.1: Підручник з загальної хірургії / за редакцією Я. С. Березницького, М. П. Захараша, В. Г. Мішалова, В. О. Шідловського. – Дніпропетровськ.: РВА «Дніпро VAL», 2016. – 443 с.
8. Пантьо В. І. Загальна хірургія: навчальний посібник / В. І. Пантьо, В. М. Шимон, О. О. Болдіжар – Ужгород: ІВА, 2018. – 464 с.

16. Інформаційні ресурси

1. Сайт університету <https://www.pdmu.edu.ua>
2. Сайт кафедри <https://gsurgery.pdmu.edu.ua>
3. Бібліотека ПДМУ <https://www.pdmu.edu.ua/biblioteca>

Розробники

завідувач кафедри загальної хірургії ПДМУ, д.мед.н., професор О.В.Лігоненко,

доцент закладу вищої освіти

кафедри загальної хірургії ПДМУ, к.мед.н., І.О.Чорна

доцент закладу вищої освіти

кафедри загальної хірургії ПДМУ, к.мед.н., Стороженко О.В.